ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce E. M., zastoupeného Michalem Benčokem, advokátem v Praze, Václavské nám. 17, 110 00 Praha 1, proti žalovanému Ministerstvu vnitra, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí ze dne 8. 7. 2003, čj. OAM-3342/VL-10-K01-2002, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 3. 2004, čj. 30 Az 195/2003-32

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalovanému se právo na náhradu nákladů nepřiznává.

Odůvodnění:

Žalobou ze dne 30. 7. 2003 podanou včas u Krajského soudu v Hradci Králové žalobce napadl rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 7. 2003, čj. OAM-3342/VL-10-K01-2002, jímž mu nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. Žalovaný současně rozhodl, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobce namítal, že správní orgán v řízení o jeho věci porušil řadu ustanovení správního řádu. Žalobce také tvrdil porušení § 12 a § 91 zákona o azylu: domnívá se totiž, že v jeho případě byly naplněny zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu nebo alespoň pro vztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Žalobce v žalobě také uvedl, že

byl pronásledován z důvodu arménské národnosti, byl několikrát napaden, přičemž policie, na kterou se obrátil, mu pomoc neposkytla.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 19. 3. 2004, čj. 30 Az 195/2003-32, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ani jednu z procesních námitek krajský soud neuznal za důvodnou, stejně pak uzavřel i ohledně námitek věcných, neboť prokázaným důvodem odchodu žalobce ze země původu byly obavy z nelegálního jednání soukromých osob, celková nespokojenost se situací v Rusku a také špatná ekonomická situace žalobce, nikoli tedy důvody ve smyslu § 12 zákona o azylu. Nebylo na místě ani uvažovat o překážce vycestování, a to s ohledem na informace o zemi původu a na skutečnosti, které uváděl sám žalobce.

Rozsudek krajského soudu žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl kasační stížností. Namítal nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]; pokud se totiž příslušníci určitých skupin obyvatelstva stanou terčem nepřátelského jednání ze strany svých spoluobčanů, jedná se o pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Toto nepřátelské jednání vůči všem občanům původem z oblasti Kavkazu, tj. i vůči Arménům, ruské orgány přitom nejen tolerují, ale také vyvolávají a podporují. Obyvatelé Kavkazu jsou totiž spojováni s čečenskými a islámskými teroristy. Krajský soud v tomto směru nezjistil úplně a správně stav věci, neúplné důkazy se zakládaly pouze na hodnocení obsahu spisu. Stěžovatel brojil i proti zhodnocení překážky vycestování. Jako osoba arménské národnosti se totiž nemůže na území Ruské federace cítit bezpečně.

Žalovaný popřel oprávněnost stížních námitek a poukázal na dosavadní judikaturu Nejvyššího správního soudu, z níž plyne, že vyhrožování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, pokud ze zpráv, jež byly podkladem pro rozhodování správního orgánu, plyne, že politický systém daného státu poskytuje možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů; to nebylo vyvráceno. Žalovaný se přitom zastává názor, že stěžovatel v zemi původu fakticky přímo veřejnou mocí pronásledován nebyl, ani se neprokázalo, že by mu ruské orgány nebyly schopny poskytnout pomoc.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku; takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně). Ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný

význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud pak přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není nedůvodná.

Stěžovatel namítl nezákonnost rozsudku krajského soudu pro nesprávné posouzení právní otázky, tj. existence důvodu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, a existence překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Tomuto tvrzení přisvědčit nelze.

Podle dovolaného ustanovení § 12 zákona o azylu bude azyl udělen, zjistí-li se, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má.

Především v rozhodované věci nejde o „pronásledování“ ve smyslu zákona o azylu, tedy o neoprávněný postih ze strany státní autority nebo těch osob, které takovou autoritu zosobňují. Tvrzené obavy z napadání a diskriminace ze strany soukromých osob, třebas i odůvodněné, by se mohly stát důvodem pro udělení azylu pouze tehdy, pokud by státní orgány země původu takové ohrožení podporovaly, organizovaly, záměrně trpěly apod. Avšak stěžovatel ve správním řízení uvedl, že se před pronásledováním (v podobě dvou fyzických útoků) ze strany skupiny neznámých maskovaných mužů vůbec nedovolal ochrany u státní moci. Důvodem, proč tak neučinil, bylo přesvědčení, že se takovým případem nebude stejně nikdo zabývat. Jestliže ale stěžovatel orgány veřejné moci o pomoc vůbec nepožádal, nelze usuzovat na to, že by mu nebyly schopny účinnou pomoc poskytnout.

Není samozřejmě vyloučeno, že v útok na stěžovatele byl motivován rasovou a národnostní nesnášenlivostí. Jednání pachatelů by však v takovém případě bylo trestné podle práva země původu. Samotná případná nižší efektivita takové ochrany (v konkrétních podmínkách jednotlivých zemí) ještě nečiní z takového ohrožení „pronásledování“ a není tedy ani azylovým důvodem.

Stěžovatel tedy ve správním řízení neuvedl žádnou skutečnost svědčící o tom, že byl nebo mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Krajský soud proto nepochybil, jestliže přisvědčil žalovanému, který jí azyl neudělil.

Právní otázkou, jež byla dle stěžovatele v řízení před krajským soudem také posouzena nesprávně, je otázka splnění podmínek pro konstatování překážky vycestování. Podle § 91 odst. 1 zákona o azylu povinnost ukončit pobyt neplatí, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální

skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti. Krajský soud se otázkou existence překážky vycestování samostatně zabýval; svoji úvahu založil na tom, že stěžovatel ve správním řízení netvrdil žádné skutečnosti odůvodňující kladné rozhodnutí o překážce vycestování, přičemž k takovému rozhodnutí nenaváděly ani informace o zemi původu.

Tvrdí-li stěžovatel v souvislosti s překážkou vycestování, že se jako osoba arménské národnosti se nemůže na území Ruské federace cítit bezpečně a že krajský soud nepřihlédl k soustavnému porušování lidských práv osob kavkazské národnosti, pak jsou jeho tvrzení v rozporu s dosavadními výpověďmi, zejména s jeho jasnou odpovědí při pohovoru dne 30. 8. 2002, že se v případě návratu do Ruska ničeho konkrétního nebojí a že nemá žádné nepřátele. Žadatel o azyl tedy ve správním řízení žádné obavy z návratu do země původu nenaznačil; z dostupných informací o zemi původu pak také neplynulo nic, co by bránilo tomu, aby stěžovatel mohl vycestovat zpět do země původu (§ 91 zákona o azylu). Nejvyšší správní soud tedy v posouzení otázky týkající se překážky vycestování přisvědčil krajskému soudu.

S ohledem právě řečené a na to, že v řízení nevyšly najevo ani žádné jiné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 22. února 2005

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu